

Vuosikertomus 2015

ProAgria Länsi-Suomi

Sisältö

Avaintiedot 2015	3
Toimintaperiaatteet	4
Toimitusjohtajan katsaus	5
Hallinto ja organisaatio	6
Palveluryhmäkatsaukset	
ProAgria Maito ja Liha	9
ProAgria Kasvi	13
ProAgria Yritys	16
Kannattavuuskirjanpito	17
ProAgria Tekniikka	18
Maa- ja kotitalousnaiset	20
Satakunnan Kalatalouskeskus	22
Talouden tunnusluvut	24
ProAgria Keskukset valtakunnallisesti	25
Yhteystiedot	28

Kuvat (sivu):

Essi Jokela: kansi, 3–5, 7–11, 13, 14, 16, 17, 18, 20 oik., 22, 25, 26

Markku Saiha: 23

Katri Salminen: 20 vas.

Scandinavian Stockphoto: 27

Taitto: Essi Jokela
4/2016

Avaintiedot 2015

Maatila-asiakkaita	2900
Maitotilapalveluiden asiakastiloja	430
Maaseutuyrityksiä asiakkaina	250
Tukihakemusten neuvontaa	1000
Viljelysuunnitelmia	700
Luomutilojen viljelysuunnitelmia	50
Neuvo 2020 -palveluja	700
Maatilojen talouslaskelmia ja liiketoimintasuunnitelmia	200
Sukupolvenvaihdossuunnitelmia	160
Maatilan yhtiöittäminen -asiakkaita	25
Tilipalveluasiakkaita	300
Kasvukauden aikaisia kasvustokäyntejä (tiloja)	110
Työterveyshuollon työolosuhdekäyntejä	60
Kannattavuuskirjanpitoiloja	117
Vesitalouden suunnitelmia	80
Rakennussuunnittelukohteita	41
Pienryhmissä osanottajia	145

Toimintaperiaatteet

Missio

Missio on Maaseudun puolesta.

Visio

Visio on luoda valtakunnan paras asiantuntijaverkosto, joka edistää tehokkaasti maaseutuyritysten kilpailukykyä ja hyvinvointia. Samalla kehitämme maaseutuympäristöä ja yhteisöllisyyttä maaseudun elinvoimaisuuden parantamiseksi.

Arvot

Arvot ovat:

- Asiakkaan menestyminen
- Osaava, innostunut henkilöstö
- Maaseudun puolesta
- Kestävä kehitys
- Riippumattomuus

Toiminta-ajatus

Tarjoamme maatalo- ja maaseutuyrittäjille kilpailukykyä parantavia asiantuntijapalveluja tukeutuen sekä omaan henkilöstöön, että muiden asiantuntijaorganisaatioiden osaamiseen.

Muutosten vuosi

Vuosi 2015 oli maataloudessa muutosten vuosi. Maataloustuotteiden hinnat kääntyivät voimakkaaseen laskuun, mihin vaikuttivat monet eri tekijät elintarvikkeiden Venäjän viennin pysähtymisestä kaupan aktiiviseen ruuan hintojen alentamiseen.

Euroopan unionin rahoituskauden vaihtuessa uudistuivat maatalouden tukijärjestelmät, maatalouden investointituet sekä maaseutuohjelman toimenpiteet. Uudistuksiin liittyvien lainsäädännön ja tietojärjestelmien muutosten viivästyminen aiheutti väli vuoden sekä maatalouden investointitukien että maaseudun kehittämishankkeiden rahoitukseen.

Maatalouden tukijärjestelmiin uudistus oli suurin EU:iin liittymisen jälkeen. Viljelijöiden koulutukselle ja neuvonnalle oli siksi paljon tarvetta keväällä. Uuden ohjelmakauden myötä käynnistyi Neuvo 2020 -tilaneuvontajärjestelmä, joka osoitti heti alusta pitäen tarpeensa. Varsinkin ympäristökorvausjärjestelmään liittyminen sekä valinnaisten tukien valinta tuotti monelle viljelijälle tarvetta asiantuntijan tuelle. Myös eläinten hyvinvointikorvaus -järjestelmään liittymiseen ja sen vaatimuksiin perehtymiseen hyödynnettiin Neuvo 2020 -järjestelmän tukea.

Tilakohtaista tukineuvontaa tehtiin noin 1000 maatilalla, mikä oli yli 50 % enemmän kuin edellisinä vuosina. Kuluneen vuoden aikana tila- tai yrityskohtaisia palveluja käytti noin 3000 maatalo- tai maaseutuyritystä.

ProAgria Länsi-Suomen alueella tuotetaan kotimaan kananmunista 70 %, siipikarjanlihasta 50 %, sianlihasta 40 %, sokerijuurikkaista 85 % ja avomaan vihanneksista 40 %. Maitotiloja alueellamme on noin 600.

Maatalouden monipuolinen tuotantorakenne asettaa asiantuntijoillemme kovan haasteen. Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueen tiloilla tuotetaan kaikkia yleisimpiä maatalouden kasvinviljely- ja kotieläintuotteita. Asiakkaiden odotukset asiantuntijoiden osaamiselle ja palvelukyvylle lisääntyvät jatkuvasti. Asiakastilat kasvavat ja ovat entistä yritysmäisemmin hoidettuja. Meidän pitää ennakoida muutokset, jotta pystymme tuottamaan muuttuvien tarpeiden mukaisia palveluja. Lisäksi erilaiset määräajat esimerkiksi hakemusten jättämisessä aiheuttavat meille kysynnän voimakasta vaihtelua, mikä tuo haasteita toiminnan suunnitteluun ja henkilöstön jaksamiseen.

Valtion tuen väheneminen luo omat haasteensa toiminnan tehokkuudelle. Maatalouden kannattavuuskehitys ei mahdollista palvelujen hintatason nostamista. Vuosi 2015 oli lisäksi väli vuosi maaseudun kehittämisen hanketoiminnassa.

Vuonna 2016 maaseudun hanketoiminta pääsee jälleen runsaan vuoden tauon jälkeen käyntiin. Hyödynnämme käytettävissä olevia rahoitusmahdollisuuksia alueemme maatalous- ja maaseutuyrittäjien hyödyksi. Maatalojen pienryhmätoiminta, uusiutuvan energian käyttö ja energiatehokkuuden parantaminen sekä luomutuotannon lisääminen ovat muutamia esimerkkejä hanketoimintamme sisällöstä.

Timo Junnila
Toimitusjohtaja
ProAgria Länsi-Suomi

Hallinto ja organisaatio

ProAgria Länsi-Suomen edustajisto 2015–2018

Edustajiston pj. Juha Hämäläinen, Ulvila
Varapuheenjohtaja Lasse Kara, Salo

Jäsenet

Turun seutu: Ali-Keskikylä Raimo Rusko, Kuusela-Virtanen Tiina Merimasku, Raiko Hannu Lieto As, Toivola Kirsi Preitilä, Tuijula Immo Masku

Salon seutu: Kara Lasse Salo, Kymäläinen Kristiina Kruusila, Laitakoski Teemu Kisko, Mikkola Kalle Koski TI, Mänkäri Timo Vaskio

Loimaan seutu: Mäntyharju Jarmo Oripää, Nummi Irmeli Loimaa, Salmi Turkka Kumila, Tytykoski Martti Alastaro, Ventto Kalle Loimaa

Vakka-Suomi: Lassila Johanna Kodisjoki, Lehtilä Sirke Laitila, Olli Mikko Nousiainen, Seppä Antti Mynämäki, Vapola Katariina Kalanti

Porin seutu: Aro Pirkko Luvia, Hämäläinen Juha Kaasmarkku, Koskiranta Pertti Lassila, Tammelin Maarit Kaasmarkku, Kalatalouskeskuksen edustaja Erkkilä Timo Pori

Pohjois-Satakunta: Iltanen Pirjo Lavia, Kivioja Petri Lauhala, Koivula Reetta Sarvela, Markkola Susanna Kihniö, Tammisto Pasi Lohikko

Huittisten seutu: Ali-Rantala Sami Koskioinen, Järä Henry Huittinen, Koiranen Tapani Vampula, Lahtinen Juhani Korkeaaja, Syrjälä Maarit Kanteenmaa

Rauman seutu: Kauppi Merja Kolla, Anttila Mari Panelia As, Laine Minna Eura, Sulin Teuvo Voitoinen, Kankare Eija Säskylä

ProAgria Länsi-Suomen hallitus 2015

Puheenjohtaja Olli Alikärri, Koski

Jäsenet

Katariina Isotalo, Salo
Matti Leikkanen, Sastamala
Ilkka Mattila, Pori
Riku Olli, Mynämäki
Timo Sairanen, Lieto
Sari Vuorela, Siikainen
Maija Willman, Rauma (Maa- ja kotitalousnaisten edustaja)
Toimitusjohtaja Timo Junnila (hallituksen sihteeri)

Henkilöstön edustajana hallituksessa: Anne Johansson, varalla Kari Ranta.

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten hallitus 2015

Puheenjohtaja Maija Willman, Rauma

Jäsenet

Mari Portaala, Marttila
Anu Hakala, Huittinen
Tuula Retulainen, Oripää
Jaana Pere, Nakkila
Sirpa Pietilä, Loimaa, Alastaro
Kaisa Kallio, Pori, Noormarkku

Maitotilavaliokunta 2015

Puheenjohtaja: Laura Mikkola Koski TI

Jäsenet: Juhani Lahtinen, Kokemäki; Mika Höynälä, Kiukainen; Leena Kivilahti, Jämijärvi; Lassi Mäkinen, Tarvasjoki; Marjo Uusi-Kinnala, Laitila. Sihteeri Riitta Pietilä, varalla Sanna Jääskeläinen ProAgria Länsi-Suomesta. Valiokunnassa on myös asiantuntijajäsenet Satamaidolta, Länsi-Maidolta, Fabasta ja ProAgria Länsi-Suomen hallituksesta.

Satakunnan Kalatalouskeskuksen johtokunta 2015

Puheenjohtaja: Matti Jaakkola, Säskylä

Jäsenet: Rannikkoalueelta: Timo Erkkilä, Pori; Arvi Elomaa, Luvia; Ari Uusimäki, Merikarvia; Jon Hacklin, Pori. Sisävesialueelta: Jukka Hietämäki, Pomarkku; Markku Mäntyranta, Säskylä; Pentti Isokorpi, Kokemäki; Jouko Marttila, Parkano. Lisäksi johtokunnassa on ProAgria Länsi-Suomen edustajana Timo Junnila, toiminnanjohtaja Johanna Möttönen.

Tilintarkastajat

Varsinainen Tilintarkastaja Risto Pohjanpiiri HTM, BDO Yhtiötarkastus Oy
Varatilintarkastaja BDO Yhtiötarkastus Oy

Järjestötoiminta

ProAgria Länsi-Suomen jäsenyhdistyksiä oli vuoden 2015 lopussa yhteensä yli 300 ja jäseniä noin 13 000. ProAgria Länsi-Suomi ylläpitää yhdistysten jäsenrekistereitä, hoitaa jäsenmaksun keruun ja palautukset yhdistyksille. Yhdistysten puheenjohtajille ja sihteeille postitettiin kaksi järjestökirjettä.

Viestintä ja markkinointi

ProAgria Etelä-Suomen ja ProAgria Länsi-Suomen yhteinen asiakas- ja jäsenlehti Satoa ilmestyi neljä kertaa. Lehti kertoo ajankohtaiset asiat maaseutuyrittämisestä ja maaseudun yhteisöllisyydestä. Lehden levikki on 33 500 maaseudun taloutta.

Tiedotimme asiakkaillemme sähköpostitse sekä nettisivujen www.proagria.fi/lansi kautta koulutuksista, palveluista ja muista ajankohtaisista asioista. Lähetimme vuoden aikana asiakkaillemme, jäsenillemme ja sidosryhmillemme yhteensä noin 50 uutiskirjettä.

Osallistuimme syksyn KoneAgria-näyttelyn järjestämiseen yhdessä ProAgria Keski-Suomen kanssa. KoneAgria on maatalouden ammattilaisille suunnattu kone-, laite- ja tarvikenäyttely, joka järjestettiin vuonna 2015 ensimmäistä kertaa Tampereella.

Olimme mukana Raisioagron kanssa yhteistyössä järjestetyllä maatalousristeilyllä helmikuussa, Honkajoella pidettävillä Masiinamessuilla kesäkuussa sekä Satakunnan maaseutunäyttelyssä Porissa elokuussa.

ProAgria Maito ja Liha

Kasvukausi ja maidontuotanto

Kevätyöt olivat todella vaikeita, sateita saatiin lähes joka päivä ja kylvöt venyivät osin jopa kesäkuun puoleen väliin. Säilörehun ensimmäinen sato jäi määrältään tavanomaista pienemmäksi suuressa osassa maata sateista ja kylmyydestä johtuen. Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa satomäärät olivat kuitenkin kohtuullisen hyviä. Rehujen sulavuuksissa oli isoja eroja sekä kesä- että syksysatojen osalta. Puinnit venyivät sateisen syksyn myötä. Puitavasta viljasta korjattiin ennätysuuri määrä myös tuore-säilöviljana ja kokoviljasäilörehuna kotieläinten rehuksi, noin 10 % koko vilja-alasta.

Maidon, lihan ja kananmunien tuotanto kasvoi

Maidon-, sian- ja naudanlihan sekä kananmunien tuotanto kasvoi viime vuonna koko maassa. Maidontuotanto lisääntyi pari prosenttia ja oli korkein kolmeentoista vuoteen. Luomumaitoa tuotettiin 15 % edellisvuotta enemmän. Maidontuottajien lukumäärä väheni noin kuudella prosentilla (vuoden lopussa 7 890 kpl). Lypsylehmien määrä jatkoi pientä kasvuaan, lemmiä oli 282 200. Sianlihan tuotanto kasvoi 3 % ja naudanlihan tuotanto 4 %. Kananmunia tuotettiin 7 % enemmän kuin edellisvuonna ja tuotanto oli korkein sitten vuoden 1995.

Maidon tuottajahinnat laskivat keskimäärin 6 snt/l ja olivat alimmillaan jopa noin 37 snt/l kesällä 2015. Naudan-, sian- ja siipikarjanlihan hinnat laskivat jo toista vuotta peräkkäin. Sianlihan hinta laski loppuvuonna jopa 1,45 euroon/kg. Myös lampaanlihan tuottajahinta kääntyi laskuun. Kananmunan tuottajahinta nousi noin 2 % ollen vuonna 2015 keskimäärin 1,07 e/kg.

Kotieläintuottajien talousvaikeudet syvenivät

Ukrainan kriisin, talouspakotteiden ja Venäjän asettamien tuontikieltojen myötä tuottajahinnat laskivat jo 2014 vuoden lopulla. Tilanne jatkui ja paheni edelleen vuonna 2015 ja meijerit joutuivat laskemaan tuottajahintoja keväällä 2015. Maitomarkkinoiden välinen kilpailu ja viennin tyrehtyminen kärjistyivät myös maidontuottajien välisiä suhteita ja aiheuttivat osin meijerivaihdoksia. Tuottajat suhtautuivat hyvin kriittisesti kaikkia hankintoja kohtaan ja pohtivat kustannussäästöjä. Tuottajahinnan laskun lisäksi tukimuutokset kiristivät maitotilojen maksuvalmiutta.

Maitokiintiöt loppuivat EU:ssa 31.3.2015. AB-alueen kuukausittain maksettu noin 3 sentin litra-kohtainen tuki muuttui vuoden alusta alkaen lypsylehmäpalkkioksi (n. 520 e/lehmä). Ainoastaan C-alueella jatkui edelleen litra-kohtainen tuki. Tukimuutos syvensi entisestään tuottajien maksuvalmiutta, koska lypsylehmäpalkkiot maksettiin vasta loppuvuonna 2015 ja loppuerä kesäkuulla 2016.

Taloudellinen ahdinko oli myös muiden kotieläintuottajien osana. Etenkin sikatalous on ollut syvässä lamassa jo useita vuosia ja sianlihan vientikielto venäjälle on laskenut tuottajahintoja huomattavasti kauemmin kuin maitosektorilla.

Vuonna 2015 oli poikkeuksellisesti kaksi EU:n ja kansallisista varoista rahoitettua hakukierrosta kriisituesta, joilla haluttiin helpottaa maidon- ja sianlihan tuottajien taloudellista ahdinkoa.

Ruokinnan ja talouden haasteet

Säilörehut olivat laadultaan erittäin vaihtelevia ja etenkin valkuaispitoisuudet olivat yleisesti alhaisia. Näiden seurauksena myös maidon urea-arvot laskivat syksyllä. Tämä toi syksyn ruokinnasuunniteluun haasteita. Täydennysrehuja pohdittiin ja laskettiin tarkkaan, jotta täydennys saatiin toteutettua järkevästi ja taloudellisesti. Syksyn haasteiden pohjalta lanseerattiin ProAgrian uusi ruokinnankorjauspalvelu. Ruokinnan ohjauksen palveluita tehtiin reilulle puolelle ProAgria Länsi-Suomen alueen tuotosseurantatiloista.

Venäjän talouspakotteet ja tukien maksuaikataulujen muutokset vaikeuttivat kaikkien kotieläintilojen maksuvalmiustilannetta. Tilat tekivät ensisijaisesti maksu- ja lainajärjestelyjä korjatakseen maksuvalmiuttaan. ProAgrian Rahat Riittämään -kampanjalla kannustettiin tiloja talouden tarkempaan ennakkoseurantaan ja kuukausitason kassabudjetointiin.

Uusi ohjelmakausi ja uudet tukiehdot

EU:n uusi ohjelmakausi toi mukanaan viljelijöille paljon haasteita ja mietittävää. Uutta olivat muun muassa eläinten hyvinvointikorvaus, ympäristökorvaus, ekologinen ala ja viherryttäminen, joiden ehdot ja tukitasojen laskenta muuttuivat lähes täysin. Osa kotieläintiloista jättäytyi pois kokonaan ympäristökorvauksen piiristä uusien lannanravinteiden laskentatapojen ja -vaatimusten vuoksi. Nautatiloilla myös pysyvien nurmien laskenta ja uudet ehdot aiheuttivat nopeita muutoksia pellonkäyttösuunnitelmiin. Nitraattidirektiivi uudistui ja toi mukanaan uusia vaatimuksia karjatiloiille etenkin lannan patterointiin, levitykseen ja kuormaukseen liittyen. Eläinten hyvinvointikorvaus kiinnosti kotieläintiloja ja toi toivottua lisätuloa alhaisten tuottajahintojen aikana. Hyvinvointikorvauksen piiriin tulivat nauta- ja sikatilojen lisäksi uutena myös siipikarja- ja lammastilat.

Uuden Neuvo 2020 -tuen turvin tuottajilla oli hyvä mahdollisuus käydä asiantuntijoiden kanssa läpi uusia tukiehtoja ja vaatimuksia. ProAgria kehitti hyvinvointikorvauksen ja muiden tukien optimointiin työvälineeksi uuden laskurin, Tukipuntarin.

Keskituotos ensimmäisen kerran yli 9000 kg

ProAgria Länsi-Suomen alueen tuotosseurantatiloilla keskituotos nousi peräti 321 kilolla lehmää kohti nouseen 9308 kiloon/lehmä. Tuotostason suuri nousu johtuu osin tuotostietojen laskentatavan muutoksesta. Vuosituotoksia laskettaessa mukaan on otettu ne karjat, joiden tuotosseurannan tiedon laatupisteet ovat yli 0. Virallisten karjojen osuus kaikista tuotosseurantakarjoista oli 90 %. Lännen alueella oli yhdeksän luomumaitotilaa ja niiden keskituotos 8374 kg/lehmä.

Maidontuotannon tuotosseurannassa alueellamme oli vuoden 2015 alussa mukana 436 maitotilaa. Niistä 7,5 % lopetti tuotannon vuoden aikana. Lypsylehmien määrä kasvoi viime vuosien tapaan. Keskikarjakoko nousi jälleen myös kahdella lehmällä ja oli 39,2 lehmää/karja. Hiukan yli puolet (53,4 %) Lännen alueen tuotosseurantakarjoista oli alle 30 lehmän karjoja.

Tuotosseurannan uudistukset

Tuotosseurannan kehitysprojektissa tuli käyttöömmä useita muutoksia ja uudistuksia. Tuotosseuranta jakaantui kahteen osaan, tuotosseurantaan ja tuotannon ohjaukseen. Tuotosseuranta sisältää maidon mittauksen ja tietojen tallentamisen. Tuotannon ohjaus sisältää puolestaan tulosten analysoinnin ja toiminnan kehittämisen niiden pohjalta. Tuotannon ohjaus -käyntejä tehtiin alueellamme noin 330 maitotilalle (noin 80 % tiloista).

Uudistuksen myötä maitotila-asiantuntijan työtehtäviä jaettiin uudelleen. Tekniset asiantuntijat erikoistuivat tuotosseurannan mittalypsytekniikkaan ja sen käyttöönottoon ja opastamiseen tiloilla. Tuotosseurannan laatuasiantuntijan tehtäviin kuului tilojen mittalypsytietojen ajantasaisuus ja tallennus, laatupisteiden seuranta ja niihin reagointi sekä tuottajien avustaminen etenkin näihin liittyvissä ongelmissa. ProAgria Länsi-Suomen asiantuntijoista teknisinä asiantuntijoina aloittivat Sanna Jääskeläinen ja Tarja Peltomäki ja tuotosseurannan laatuasiantuntijana Ulla-Maija Reinilä.

Vuoden 2015 alussa otettiin käyttöön uusi tuotosseurannan ohjesääntö. Se antoi paljon jouston mahdollisuuksia tuottajille, muun muassa mitta- ja näytelypsyn välin tuottaja voi jatkossa valita itse 2, 4, 6 tai 8 viikon vaihtoehdoista. Summamaitokäytäntö poistui kokonaan käytöstä alkuvuodesta, mikä aiheutti keskustelua etenkin robottitiloilla tietojen laskentatavassa. Myös tietojen luotettavuusseuranta uudistui koelypsytietojen käyttöönnoton myötä. Käytäntö, jossa jokainen koelypsy arvostellaan erikseen laatupisteiden avulla, on ainutlaatuinen koko maailmassa. Kun tilan koelypsytietojen laatupisteiden vuosikeskiarvo on yli nolla, tilan tiedot ovat virallisia. Tämän myötä päästiin reaaliaikaiseen seurantaan tuotosseurannan tietojen luotettavuudessa.

Tuotosseurannan maitonäytteestä pystyttiin syksystä alkaen määrittämään eläimen tiineys. Tiineystestaus tuli ensimmäisenä käyttöön valiolaisilla maitotiloilla ja pian seuraavan vuoden alkupuolella myös muilla meijereillä. Valiolaiset meijerit ottivat käyttöön kesäkuun alussa saranakannelliset maitonäytepullot ja muoviset pikaritelineet.

Pienryhmät ja koulutukset

Hanketoiminnan käynnistymistä odotellessa tehtiin paljon uusien hankkeiden valmistelutyötä muun muassa meijereiden ja sidosryhmien kanssa. Tuottajien toiveesta aiemmin hankkeilla tuettuja pienryhmien tapaamisia (nurmi-, hieho- ja karjaryhmät) jatkettiin tuottajien omarahoituksen turvin. Eläinkuljettajakoulutus järjestettiin ensimmäisen kerran tuottajien toiveesta.

Tuottajien kiinnostus nurmipalveluihin jatkui edelleen. Säilörehun laadun ja määrän merkitys maidontuotantoon on alettu alueellamme ymmärtää entistä paremmin aktiivisen nurmitoiminnan ja palvelujen kehittyessä. Säilörehukartoitukset, tuotantokustannuslaskelmat ja säilörehunäytteiden analysointimäärät nousivat.

Nurmipienryhmien toiminta oli hyvin aktiivista. Uusia nurmipienryhmiä aloitettiin Sastamalassa, Merikarvialla, Turussa ja Somerolla. Syksyllä alkoi myös etäkoulutuksena uudenlainen NurmiNaiset-pienryhmätoiminta etäyhteyden välityksellä. Toukokuussa nurmiryhmäläiset tekivät valtakunnallisten nurmen huippuasiantuntijoiden Anu Ellän ja Jarkko Storbergin johdolla nelipäiväisen tutustumismatkan Irlannin maidon- ja nurmentuotantoon sekä pienryhmätoimintaan.

ProAgria Länsi-Suomi

Maitotilojen kehityslukuja	Länsi 2015	Koko maa 2015
Tuotosseurannassa olevat:		
Karjojen määrä	401	5816
Lehmien määrä	15682	229121
Lehmiä kpl/karja	39,1	39,4
Luomumaitotiloja	9	102
Lehmiä luomutilalla kpl/karja	70,5	51,3
Tuot.seur. lehmien %-osuus	86	84,1
Tuot.seur.lehmät AY, %	59,9	55
Tuot.seur.lehmät HOL, %	38,3	43,4
Tuot.seur.lehmät SK, %	1,3	1,2
Virallisten karjojen tuotostulokset		
Keskituotos kg	9308	9438
Rasva-%	4,32	4,28
Valkuais-%	3,49	3,5
Keskipoikimakerta	2,39	2,37
Poikimaväli pv	418	413
Siem./poikiminen	1,9	1,94
EKM kg/elinpäivä	13,2	13,2
Virallisten luomukarjojen tuotostulokset		
Keskituotos kg (luomutilat)	8374	8442
Rasva-%	3,36	3,31
Valkuais-%	4,55	4,23
EKM kg/elinpäivä	13	11,7

ProAgria Kasvi

Toimintaympäristön muutokset

Kasvinviljelytuotteiden osalta jatkui tuotehintojen laskeva trendi. Viljojen ohella myös useimpien erikoiskasvien tuotehinnat olivat laskussa. Viljaa rehuna käyttävien eläinten ruokinnassa aleneminen näkyi edullisempänä rehun hintana, mutta toisaalta erityisesti sianlihan hinta laski vastaavasti. Suurimmalla osalla alueesta saatiin hyvä sato, mikä osittain kompensoi alhaisia hintoja. Aikaisten lajikkeiden osalta sadonkorjuu tapahtui hyvissä olosuhteissa, mutta myöhäisempien lajikkeiden, erityisesti vehnän osalta korjuukelit olivat erityisen huonot. Suurin osa vehnästä jouduttiinkin myymään rehuksi sateiden vuoksi tai alhaisen valkuaisen takia. Viljan viljelyn tulosta paransi pääosalla viljelijöistä hyvä sato, vaikka viljelyn kustannukset olivat edellisvuotta korkeammat.

Erikoiskasvien jalostus jatkui alueella pääosin aiempien vuosien laajuudessa. Vihannesten ja juuresten jatkojalostuksen lisäksi Suomen ainoa sokeritehdas jatkaa Säkylässä. Sokerijuurikkaan hinta laski, mikä vaikutti viljelyhalukkuuteen. Viljelijöiden ja toimivan johdon omistukseen siirtynyt tärkkelyspe-runatehdas jatkaa Kokemäellä ja investoi tehtaan sivutuotteiden jatkojalostukseen. Teollisuuteen ja tuoremyyntiin viljeltäviä vihanneksia ja juureksia ovat mm. porkkana, punajuuri, kaali, herne, lanttu, pinaatti ja palsternakka. Mahdollisuuksia monipuoliseen kasvinviljelyyn toimialueella riittää edelleen. Erikoiskasvien kannattavuus suhteessa viljaan säilyi paremmin.

Kotieläintalous on vahvaa Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa ja sen seurauksena alueemme on merkittävä rehuviljan käyttäjä. Broilertuotannon määrä on edelleen kasvussa uusien teurastamojen myötä tulevaisuudessa. Ohraa menee sioille, vehnä broilereille ja ohraa ja kauraa nautakarjalle. Kasvava tuotanto luo haasteita karjanlannan levitykselle ympäristötuen ehtojen mukaisesti. Alueella onkin aktiivisesti kehitetty erilaisia lannan jatkojalostustekniikoita. Osa suurimmista kotieläintiloista ja erikoiskasvutiloista jättäytyi ympäristökorvauksen ulkopuolelle liian tiukkojen lannoitusrajojen takia.

Talouden epävarmuus, hintavaihtelut, tukimuutokset sekä investointien suurentunut koko vaikuttavat siihen, että investointeja tehdään entistä harkitummin. Vuonna 2015 investointituet eivät olleet koko vuoden ajan haettavissa, mikä vaikutti investointien määrään. Suorien tulotukien osalta kaikissa merkittävässä tukimuodoissa tapahtui muutoksia. Muutosten seurauksena tukihauussa ja tukien mak-

satuksessa oli viiveitä verrattuna edelliseen vuoteen. Viiveet kuormittivat tukihaun asiantuntijoita ja tukien maksatusten viivästyminen vaikutti viljelijöiden maksuvalmiuteen.

Viljelijöiden lukumäärä on laskenut vuosittain 3-5 %. Samansuuntaisen kehityksen arvioidaan jatkuvan tulevina vuosina. Kuitenkin kaikki peltoala on säilynyt viljelyssä ja useimmissa tuotantosuunnissa tuotantomäärät ovat säilyneet tasaisina.

Kasvinviljelyn palvelut

Kasvintuotannon palvelut koostuvat kolmesta osasta: Viljelysuunnittelu, ViljelyTuotto ja ViljelyKasvu.

Viljelysuunnittelu-palvelussa asiakas varmistuu tukiehtojen ja lainsäädännön vaatimusten huomioimisesta viljelyssään. Lainsäädännön ja tukiehtojen rajoitusten huomioiminen tuottaa haastetta erityisesti suunniteltaessa kotieläintilojen lannan käyttöä pelloilla. Kotieläintilojen viljelysuunnittelu muodostuu kokonaisuudesta, jossa pyritään hyödyntämään tilalla muodostuva lanta ja tuottamaan laadukasta rehua tai valkuaista karjalle kustannustehokkaasti. Viljelysuunnittelussa ja lohkokirjanpidon tekemisessä joudutaan ottamaan huomioon lisääntyneet ympäristötuen ja lainsäädännön vaatimukset. Vaatimukset perustuvat moniin eri asetuksiin ja ohjeisiin ja niiden huomioon ottaminen tila- ja lohko kohtaisesti vaatii yhä enemmän aikaa ja ammattitaitoa. Viljelijän on usein mahdotonta itse hahmottaa kaikkia vaatimuksia, joita hänen tulee viljelyssään noudattaa.

ViljelyTuotto-palvelussa edellisen lisäksi suunnitellaan kasvinsuojelua ja viljelyä markkinatilanne huomioiden. Hintojen vaihdellessa ja epävarmuuden lisääntyessä riskien hallinnan merkitys korostuu. Samoin täytyy pyrkiä ennustamaan tulevaa hintakehitystä ja arvioimaan tuotantopanosten käytön kannattavuutta sekä asettamaan tavoitehintaa viljeltävälle sadolle.

ViljelyKasvu-palvelussa neuvonta on intensiivisempää ja viljelysuunnittelun ja talouden laskennan lisäksi käydään kesällä pelloilla ja annetaan suosituksia kuluvan kasvukauden toimenpiteiksi. Lisäksi neuvontapalvelua käyttäville viljelijöille järjestetään koulutuksia, joissa haetaan parhaita käytäntöjä tilojen käyttöön. Lohkopankista on saatavissa kasvintuotannon talouteen vertailutietoa muista tiloista. Palvelussa on erilliset ryhmät vilja- ja nurmitiloille.

Neuvo 2020 -palvelut olivat kysytyjä

Vuonna 2015 otettiin käyttöön valtion tukema Neuvo 2020 -palvelu. Kasvintuotantotiloille voidaan Neuvon kautta tarjota palveluja muun muassa ympäristöön, kasvinsuojeluun, luomuun ja energiaratkaisuihin. Neuvo 2020 saavutti suuren suosion ja palvelujen kysyntä ylitti ennako-odotukset.

Viljavuusnäytteiden GPS-paikannettu näytteenottopalvelu täydentää viljelysuunnittelupalveluiden palveluvalikoimaa. Lisäksi kasvinviljelytiloille tarjotaan palveluja tukihakemuksen täyttöön, ympäristötuen lisätoimenpiteisiin liittyen sekä järjestetään kasvinsuojelukoulutuksia.

Investointilaskelmia ja elinkeinosuunnitelmia tehtiin kasvinviljelytiloille eniten sukupolvenvaihdoksiin liittyen sekä viljankuivureihin, viljavarastoihin ja salaojituksiin. Muita talousneuvonnan palveluja viljelytiloille ovat tilipalvelut ja tukihakemukset. Tilipalveluasiakkailta on mahdollisuus teettää tilinpäätökseen liittyvä tulosanalyysi. Tulosanalyysissä on mahdollista vertailla tuloksen kehitystä eri vuosien välillä. Tulosanalyysiin on mahdollista saada vertailutiedoksi muiden vastaavien tilojen keskiarvotiedot jolloin on mahdollista hakea kehityskohteita.

Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueella aloitti uusi Johtamalla aikaa -hanke vuoden 2015 aikana. Johtamalla aikaa -hankkeessa viljelijöille tarjottiin koulutusta, retkiä ja toimintaa pienryhmissä.

Luomutuotanto jatkaa kasvuaan

Luomuneuvonnan kysynnässä ei tapahtunut suuria muutoksia vuonna 2015, vaikka luomu jatkaa tasaista kasvuaan. Tuntuma oli, että monet odottelivat tukiudistuksen kanssa ja miettivät luomua myöhemmin. Hyvää uudistuksessa oli, että luomu irtautui omaksi kokonaisuudeksi, luomukorvaukseksi.

Neuvo 2020 -palvelussa luomulla on hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti olennainen rooli. Tilat voivat selvittää tuen avulla luomuun siirtymisen mahdollisuuksia. Asiantuntijan voi tilata avustamaan luomuvalvonnan asiakirjojen läpikäymiseksi ennen luomutarkastusta. Palvelun kanssa päästiin hyvin alkuun, eniten sitä osasivat käyttää luomuun siirtyvät. Luomun parissa jo pidempään olleille tiloille Neuvo 2020 -palvelua tulee markkinoida lisää.

ProAgria Länsi-Suomessa on neljä valtuutettua luomutarkastajaa. Tuotantotarkastuksia tehtiin kasvi- ja kotieläintiloille Satakunnan, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten toimeksiannoista. Keskimäärin tarkastuksia oli 25-50 kappaletta tarkastajaa kohti. Kotieläintilojen tarkastukset veivät moninkertaisen ajan kasvitiloihin verrattuna.

Osallistuimme aktiivisesti ProAgria Keskusten Liiton organisoimiin luomuhankkeisiin. Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamassa Tuottavaa luomua -hankkeessa etsitään uusia luomusiementuottajia ja pyritään lisäämään siemenketjun eri toimijoiden osaamista. Järjestimme luomuperuskurssin keväällä Satakunnassa.

Asiantuntijamme osallistuivat myös luomutuotannon hyvien tuotantotapojen oppaiden kirjoittamiseen. Vuonna 2015 julkaistiin Luomurehviljan ja valkuaiskasvien- sekä Lampaiden ja vuohien luonnonmukaisen tuotannon hyvät toimintatavat -oppaat.

Puutarha- ja perunatuotannon palvelut

Uuden tukikauden muutokset työllistivät puutarhaneuvontaa, kun pohdimme tiloilla eri tukivaihtoehtojen mahdollisuuksia ja piirsimme kasvulohkoja Vipu-palveluun. Neuvo 2020 -palvelut otettiin puutarhatiloilla vahvasti käyttöön kasvinsuojelusuunnittelussa ja ympäristötuen ehtojen ja viherryttämisvaatimusten selvittämisessä. Marjatiloihin järjestettiin oma tukikoulutus Kauvatsalla.

Viljelysuunnittelu- ja tukineuvontamäärät lisääntyivät hieman, kun taas tuholaisseuranta vähentyi ympäristötuen jäätyä pois. Viljelijät ovat kuitenkin tottuneet saamaan arvokasta tietoa tarkkailun avulla, joten mukana oli yli puolet tarkkailuissa olleista tiloista. Integroidun torjunnan velvoite asettaa haasteita tarkkailulle, mutta toisaalta myös uusien menetelmien käyttöönotto mahdollistuu paremmin jatkossa. Puutarhatiloille tehtiin myös kotimaisten Kasvisten Laatutarha -auditointeja sekä talouslaskemia.

Marjanviljelijöille järjestettiin syksyllä perinteinen opintomatka Ahvenanmaalle. PerunaSatakunta ry:n kautta yhteistyötä perunanviljelijöiden kanssa jatkettiin muun muassa kokeilemalla Verderan kanssa erilaisia bakteerivalmisteita. Perunantuottajille järjestettiin pellonpiennarpäivä ja kaksi kotimaan opintoretkeä, Savo-Karjalaan Farmari-näyttelyyn ja Dagsmarkiin peltopäiville.

ProAgria Yritys

Maatilojen taloussuunnittelu

Maatalouden investointien suunnittelu hiljeni toista vuotta peräkkäin. Vuonna 2015 asiantuntijamme osallistuivat liiketoiminnan suunnitteluun, kannattavuus- ja maksuvalmiuslaskentaan 200 tilalla, kun edellisenä vuonna asiakastiloja oli 330 ja vuonna 2013 asiakkaamme oli 400 maatilaa. Maatalouden investointitukien haku käynnistyi lähes vuoden tauon jälkeen vasta elokuulla, mutta syksyn kahdella hakukierroksella varsinkin tuotantorakennuspuolella oli hiljaista.

Myös sukupolvenvaihdosten suunnittelu hiljentyi edellisistä vuosista. Tämä johtui luopumistuen ikärajan noususta vuoden 2015 alussa. Olimme mukana 160 maatilalla suunnittelemassa ja toteuttamassa sukupolvenvaihdosta, kun edellisvuosina asiakasmäärä on ollut selvästi yli 200.

Kiinnostus maatalouden yhtiöittämiseen jatkui ennallaan. ProAgria Länsi-Suomen asiantuntijat olivat arvioimassa yhtiöittämisen hyötyjä ja mahdollisuuksia lähes 50 tilalla, joista monella myös lähdettiin viemään asiaa toteutukseen.

Tilipalveluja kehitetään edelleen

Tilipalveluissa näkyi maatalouden heikko vuosi ja kysyntä erilaisille talousanalyysille ja budjetoinnille kasvoi. Tilipalvelut -toimintamallin kehittäminen jatkui edelleen. Suuremmilla maatiloilla on tarvetta taloudenhallinnon kokonaisvaltaisempaan palveluun ja niille tarjottiin kirjanpidon ja tilinpäätöksen lisäksi myös palkanlaskenta- ja laskutuspalveluja. Palvelussa tarjoamme uudistettua taloushallinnon palvelua niille maatilojen ja maaseutuyritysten vetäjille, jotka ovat kiinnostuneet tuloksista, niiden kehittämisestä ja parantamismahdollisuuksista. Toimintaan liittyy kiinteä yhteydenpito asiakkaaseen ja säännöllinen raportointi, talouden seuranta ja analysointi yhdessä asiakkaan kanssa.

Maaseutuyritysten neuvonnassa poikkeuksellinen vuosi

Yritysneuvonnassa oli poikkeuksellinen vuosi. EU:n ohjelmakausien vaihdos toi mukanaan paljon muutoksia maaseutuyritysten rahoitukseen ja myös yleinen taloustilanne loi omat haasteensa. Ohjelman toteuttaminen ei alkanut toivotussa aikataulussa ja se aiheutti epävarmuutta. Tämä lisäsi neuvonnan tarvetta ja yritysasiantuntijoillamme olikin melko kiireinen vuosi. Asiantuntijamme olivat aktiivisesti mukana sähköisen asiointijärjestelmä Hyrrän käyttöönotossa ja se olikin yksi neuvonnan painopistealueista.

Uusi rahoituskausi pääsi alkuun toukokuussa ja alueemme yritykset jättivät ilahduttavan paljon investointitukihakemuksia. Suurimpina investoijina olivat elintarvikkeiden jatkojalostukseen keskittyvät yritykset sekä loppuvuonna metallialan yritykset. Alueella aktivoitiin ja oltiin mukana kehittämässä maaseutuyrityksiä kaikilta toimialoilta. Neuvontahankkeessa palveltiin 172 maaseutuyritystä tai yrittäjäksi aikovaa.

Seutusopimukset ja Yritys-Suomi-yhteistyö

ProAgria on mukana alueellisissa seutusopimuksissa, jotka ovat osa valtakunnallista Yritys-Suomi-palvelurakennetta. Seudullinen yrityspalvelu palvelee asiakkaitaan laaja-alaisen yleisneuvonnan, yrityksen perustamisen, yrityksen kehittämisen, rahoituksen ja omistajanvaihdoksen sekä yrityksen sijoittumisen kysymyksissä.

ProAgria Länsi-Suomi on profiloitunut vahvana maaseutuyritysten asiantuntijaorganisaationa ja on vahvasti ollut mukana kehittämässä Työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimaa palvelua. Yritys-Suomen verkkopalvelu kokoaa yrityksen tarvitsemat palvelut yhteen osoitteeseen. Asiantuntijamme oli alueellinen pääkouluttaja AOYS-neuvojatyötilan käyttöönotossa. Yrityssuomi.fi on käyttäjälle maksuton neuvonta- ja asiointipalvelu, joka tarjoaa tietoa ja palveluja yritystoiminnan käynnistämiseen, kasvatamiseen ja kehittämiseen. Verkkopalvelu sisältää tiedot lakisäätteistä ja julkisista yrityspalveluista sekä lisäksi tietoa osittain tai kokonaan yksityisesti rahoitetuista yrityspalveluista.

Kannattavuuskirjanpito

Kannattavuuskirjanpidossa seurataan maatalous- ja puutarhayritysten sekä porotilojen talouden kehitystä noin 1 000 kirjanpitoilta kerättävän yritysaineiston perusteella. ProAgria-keskukset toimivat Luonnonvarakeskuksen (Luke) ylläpitämän kannattavuuskirjanpito tutkimuksen tietojen hankinnassa ja uusien tilojen rekrytoijina. Kannattavuuskirjanpitoaineistoa hyödynnetään muun muassa tutkimuksessa, maataloushallinnossa, talousneuvonnassa, edunvalvonnassa, maatalousopetuksessa sekä tietenkin kirjanpitoiltoilla. Aineistosta toimitetaan myös Suomen maataloutta koskevat tiedot EU:n maatilayritysten kirjanpidon tietoverkkoon.

Vuoden 2014 kirjanpitoaineisto saatiin ProAgria Länsi-Suomen alueella yhteensä 117 tilalta. Maatalouden kannattavuuskerroin oli vuoden 2013 tutkimustietojen mukaan koko maan osalta 0,37 (Varsinais-Suomessa 0,15 ja Satakunnassa 0,31) (Lähde: Luonnonvarakeskus / Taloustohtori www.luke.fi/taloustohtori).

Vuonna 2015 ProAgria Länsi-Suomen alueella liittyi kannattavuuskirjanpitoon noin 15 uutta tilaa ja tämä lisäys tulee näkyväksi tulevana vuosina kerättävien kirjanpito tietojen määrässä.

ProAgria Tekniikka

Rakennusneuvonta ja -suunnittelu

Rakentamisen kokonaistuotanto pysyi erilaisten tilastojen ja rakennusalan suhdanneryhmien mukaan vuoden 2014 tasolla. Maatalousrakentaminen hiljeni viime vuonna runsaaseen kahteen miljoonaan kuutioon eli liki puoleen edellisvuodesta johtuen tulojen roimasta putoamisesta, lykkääntyneistä tukipäätöksistä sekä taloustilanteesta. Osasyynä oli myös EU-tukikauden vaihtuminen, joka keskitti rakentamista edellisvuoteen ja lisäksi vuoden 2015 investointitukipäätökset menivät myöhäissyyn. Vuonna 2016 rakentamisen uskotaan kasvavan ja toipuvan notkahduksesta, koska tukipäätöksiä on jo valmiina.

Yleisestä kehityksestä huolimatta ProAgria Länsi-Suomen rakennussuunnittelupalveluille riitti kysyntää erityisesti loppuvuonna. Hankkeiden koko ja kohonneet kustannukset vaativat rakentajilta aina entistä tarkempaa suunnittelua ja kilpailutusta jo luonnosvaiheen aikana. Hyvän suunnittelun avulla voidaan vaikuttaa rakentamiskustannuksiin joihin rakentamisen aikana ei ole enää mahdollisuutta. Pääsuunnittelijan ja vastaavan työnjohtajan vastuu on rakentamishankkeessa erittäin suuri. Suunnittelun lisäksi tarjosimme asiakkaillemme neuvontaa ja riippumatonta asiantuntemusta.

Investoinnin tarveselvityksellä asiantuntija kartoittaa nykyisen tilanteen esittäen vaihtoehtoja ja pyrkii löytämään tilalle kustannuksiltaan sopivan ratkaisun. Investoinnin tarveselvityksiä tehtiin vuoden aikana 13.

Rakennustoimisto teki suunnitelmia 41 eri kohteeseen ja kaikkiaan 17 erityyppiseen rakennukseen. Erilaisiin tuotevarastoihin, navetoihin, lampoloihin ja kanaloihin suunnitelmat muodostivat suunnittelutöiden pääosan. Kotieläinrakennusten lisäksi suunnitelmia tehtiin myös asuinrakennuksiin, kokoontumistilaan, tanssialiin ja talousrakennuksiin sekä maneeseihin, huolto- ja öljysäiliötiloihin. Tarjosimme suunnitteluapua myös eri rakennusten peruskorjauksiin ja laajennuksiin sekä käyttötarkoitusten muutoksiin.

Erilaisia rakennussuunnitelmia tehtiin seuraavasti:

Navetta	9 kpl
Tuotevarastot: hakevarasto, konevarasto, viljavarasto, rehuvarasto	5 kpl
Lampola	5 kpl
Kanala	2 kpl
Muut rakennussuunnittelukohteet	6 kpl
Lietesäiliöt, lantalat	10 kpl
Lämpökeskukset	1 kpl
Kustannusarviot	18 kpl

Vuoden aikana tehtiin kaikkiaan 70 asiakaskäyntiä. Suunnittelemissamme asuinrakennus- ja tuotantokohteita huomioitiin hyvin esimerkiksi Maaseudun Tulevaisuus ja Käytännön Maamies -lehdissä.

Vesitalouden palveluissa vilkas vuosi

Salaojaneuvonnan kysyntä oli vilkasta, mutta alkukesän sateet ja kylvöjen viivästyminen sekä loppukesän sekä syksykin sääolosuhteet siirsivät varsinaisia suunnitelman toteutustöitä seuraaville vuosille. Suunnitelmatilauksia tuli runsaasti. Paalutustöiden kappalemäärä väheni edellisvuoden 55 työmaasta 29 paalutustyökohteeseen. Osasyynä tähän oli investointitukipäätösten siirtyminen syys-lokakuulle. Huonoimmilla lohkoilla korjuutyöt venyivät pitkälle syksyyn ja puiduille pelloille suunnitellut lisä- tai korjaussalaojitukset jäivät pääosin tekemättä. Uudismailla sateet hidastivat ojitusten etenemistä kesän aikana.

Uusia salaojasuunnitelmia oli 20 % ja täydennysojitussuunnitelmia lähes puolet edellisvuotta enemmän ja niiden hehtaarimääräinen osuus oli työtilauksista ensimmäistä kertaa suurempi, kuin uusien salaojitussuunnitelmien. Perkaushankkeiden kappalemäärä laski hieman edellisvuodesta, mutta niihin liittyvä neuvonta lisääntyi. Jätevesien käsittelyyn liittyviä uusia suunnitelmia tarvittiin yhteensä 4 ja ne liittyivät rakennuslupahakemukseen. Salaojitukseen, peruskuivatushankkeisiin jätevesien käsittelyyn liittyvää neuvontaa tehtiin paljon puhelimitse sekä erilaisissa tilaisuuksissa.

Vesitalousasiantuntijoiden toiminta jakaantui päätuotteille seuraavasti:

Uudet salaojasuunnitelmat	32 kpl	300 ha
Täydennysojitussuunnitelmat	32 kpl	400 ha
Valtaojien putkitussuunnitelmat	15 kpl	5000 m
Valtaojien perkaussuunnitelmat	3 kpl	12000 m
Salaojasuunnitelmien paalutukset	29 kpl	185 ha

Kaikkiaan erilaisia suunnitelmia tehtiin vuoden aikana yli 80.

Perinteisen vesitaloussuunnittelun lisäksi tehtiin Neuvo 2020 -palvelujen kautta kuivatuskartoituksia, kosteikkosuunnitelmia, maa-ainesten ottosuunnitelmia, uusinta- ja korjaussuunnitelmia, nykyarvolaskelmia, valmistumistarkastuksia ja salaojakarttojen kopioiden toimittamisia. Toimintaan kuului yhteistyö Salaojayhdistys ry:n, ELY-keskuksien, salaojaurakoitsijoiden sekä putki-, tarvike- ja laitetoyttäjien kanssa.

Energianeuvonnan kiinnostus kasvaa

Ohjelmakauden muutos ja uusien investointitukien siirtyminen lisäsi energianeuvonnan ja investointien tarvetta. Energian hinnan noustessa kasvaa myös kiinnostus lämmitysjärjestelmien tehokkuuteen ja uusimiseen. Tuettuja energiasuunnitelmia tehtiin maataloille Neuvo 2020 -palveluina yhteensä 10. Viime vuonna valmisteltiin Vähähiilinen maaseutu – maaseudun uusiutuvat energiat -hanketta, jonka toiminta-alue on Satakunta ja Varsinais-Suomi.

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET
LÄNSI-SUOMI

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset olivat laaja-alaisesti ja näkyvästi mukana maaseudun neuvontatehtävissä ja kehittämisessä sekä paikallisyhdistysten tukena. Panostimme tiedotukseen, mikä näkyi lukuisina osumina tiedotusvälineissä.

Valtakunnallinen Metsästä voimaa -teema tarjosi mahdollisuuksia tärkeän asian eteenpäinviemiseksi. Järjestöllisenä kampanjana oli Miljoona litraa metsämarjoja ja metsä suosi meitä runsaalla marjasadolla.

Istutimme puita hyväntekeväisyyskampanjassa. Kotitalousneuvonnassa järjestettiin monipuolisesti ruokakursseja luonnonantimista. Valtakunnallisten neuvontakampanjoiden toteutus onnistui hyvin ja myös tiedotusvälineet olivat kiinnostuneita tapahtumistamme. Maisema- ja pihasuunnittelua ja neuvontaa tehtiin edelleen. Toteutimme valtakunnallista Rannat kuntoon -hanketta. Yritysneuvontamme painottui Satakunnan alueelle.

Ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta

Ruokakursseja järjestettiin 21 ja niissä hyödynsimme alueemme tuotteita mahdollisimman monipuolisesti. Luonnontuotteet villiyrteistä sieniin saivat väkeä liikkeelle. Valtakunnallisista elintarvikekampanjoista toteutettiin Kasvisaarten arvoitus -hanketta (18 tapahtumaa), Missä leipä kasvaa -hanketta (6 tapahtumaa) sekä Syö hyvää -hanketta päiväkotikäisille lapsille (5 tapahtumaa) sekä ikäihmisille (7 tapahtumaa). Superruokaa Pohjolasta -hankkeessa toteutettiin ruokakursseja (18 kurssia) sekä 9 muun muassa torilla tai kaupassa pidettyä tilaisuutta. Superruoka oli teemana myös osastollamme Turun ruokamessuilla.

Asiantuntijamme ovat jakaneet eri tilaisuuksissa ravitsemustietoutta. Toteutimme eri yhteistyökumppanien tukemana alakouluissa 7 Älä ruoki hukkaa -tapahtumaa sekä yhden Hevietsivä ja kasvisaarten arvoitus -tapahtuman. Kampanjatapahtumiin osallistui yhteensä jopa 22 999 henkilöä.

Jatkoimme yhteistyötä Satamaidon meijerin kanssa toteuttaen tuote-esittelyitä. Asiantuntijayhteistyötä tehtiin alueen muiden ruoka-alan toimijoiden, kuten Pyhäjärvi-instituutin ja Satafoodin (Sikses parasta Satakunnasta -lähiruokahankkeen tapahtumia 3 kpl, lähiruokapäiviä 2 kpl sekä hankkeen kick off -tilaisuus) sekä Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Brahean kanssa.

Maiseman- ja luonnonhoito

Maisema- ja luontokohteiden kartoitukseen liittyen teimme yli 40 maatilakäyntiä Neuvo 2020 -palveluna. Aluetuomiossamme järjestettiin Maisemasuunnittelija tavattavissa -neuvontapäiviä, joihin uusista ympäristösopimuksista kiinnostuneet olivat tervetulleita. Keväällä kaikki ympäristösopimukset

olivat haettavissa ja teimme kevään aikana yli 40 maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maisemanhoitosuunnitelmaa. Ei-tuotannollisia investointisuunnitelmia monivaikutteisten kosteikkojen sekä perinnebiotooppien perustamiseen tehtiin lisäksi 10.

Sekä Satakunnan että Varsinais-Suomen puolella alkoi kesällä valtakunnallinen Maa- ja kotitalousnaisten Rannat kuntoon -hanke. Hankkeessa kehitetään muunneltavissa oleva toimintamalli siihen, miten rantojen kunnostusta lähdetään suunnittelemaan ja toteuttamaan yhdessä asukkaiden kanssa. Luodaan alueen kehittämisen toimintasuunnitelma tuleville vuosille. Toimintamallia pilotoidaan kuudessa eri maakunnassa, joista Satakunnassa mukana on Merikarvian Riispyyn kylä ja Varsinais-Suomessa Taivassalon Helsingin kylä. Molemmissa kohteissa järjestettiin kylässä aloitustilaisuudet sekä koottiin paikalliset työryhmät.

Satakunnan vuoden maisemateoksi valittiin Köyliön Kankaanpään kyläyhdistyksen toteuttama Kuninkaanlähteen puhdistustyö, joka voitti myös valtakunnallisen Vuoden maisemateko -kilpailun. Varsinais-Suomen vuoden maisemateko oli Kotiseutu yhdistys Lemun Kemppien Mäntylän pientilan kunnostustyö, joka sai valtakunnallisessa Vuoden maisematekokilpailussa kunniamaininnan.

Avaimet maisemaan -hanketta aloitettiin Salon seudulla. Hanke on kylämaisemahanke, johon pääsee mukaan 15 aktiivista kyläyhdistystä Ykkösakselin Leader-alueelta.

Heinäkuussa aloitettiin ranta-alueiden yleissuunnittelu Merimaskussa ja Rymättylässä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tilauksesta. Kartoituksessa etsittiin muun muassa umpeenkasvaneita alueita sekä sellaisia ruovikkokohteita, joista niitettävää järviruokoa voitaisiin käyttää pelloilla viherlannoitteena ja maanparannusaineena.

Vuoden aikana tehtiin noin 18 ympäristösuunnitelmaa maataloille, yksityisille ja yhteisöille. Alueemme asiakkaille sähköpostitse jaettava Maisemauutiset ilmestyi kaksi kertaa. Perinteiselle puutarharelle osallistui 40 henkilöä. Retkellä tutustuttiin muun muassa Vanajan linnaan sekä Ilolan taimistoon.

Yritysneuvonta

Asiantuntijapalveluna panostettiin maaseutumatkailun markkinointiin ja maaseutuyritysten kehittämiseen panostettiin Satakunnan MASVA-hankkeen ja Varsinais-Suomessa Maaseudun matkailuelinkeinojen kehittämiskärjet -hankkeen kautta. Kehittämistä tehtiin useiden teemapäivien avulla. Maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan asiantuntijat olivat edelleen mukana laajassa lähiruokaan liittyvässä yhteistyöhankkeessa Sikses parasta - aitoja makuja Satakunnasta.

Elintarvikkeiden pakkausmerkintöjen uudistuksista tiedottaviin tilaisuuksiin osallistui 105 henkilöä. Asiantuntijamme järjestivät hygieniaosaamistestejä tarpeen mukaan ja asiakkaille tehtiin myös elintarvikkeiden ravintoainelaskelmia.

Opintomatka Etelä-Pohjanmaalle osallistui 24 retkeläistä. Opinto- ja virkistysmatka Itä-Lappiin ja Norjaan keräsi bussilastillisen osallistujia.

Järjestötoiminta

Toimialueellamme on paikallisyhdistyksiä 115 ja henkilöjäseniä jäsenyhdistyksissä on 6606. Yhdistysmäärä on hieman laskussa, mutta jäsenmäärä on pysynyt melko samana. Satakunnan yhdistyksistä lähes kaikki ovat rekisteröityneitä ja ne päättävät itsenäisesti toiminnastaan. Varsinais-Suomessa suurin osa jäsenyhdistyksistä toimii edelleen maamiesseurojen alaisina naisjaostoina, vaikkakin hyvin itsenäisesti. Muutamien yhdistysten toiminnassa on selvästi nähtävillä positiivista jäsenkehitystä ja uutta aktivoitumista. Myös nuoria jäseniä on saatu mukaan.

Piirikeskus piti yhteyttä yhdistyksiin jäsentiedotteiden lisäksi sähköpostin, nettisivujen sekä omiensa Facebook-sivujen kautta kuten keväinen Naisten virkistyspäivä Silokalliolla (120 osallistujaa), Hengellinen päivä Loimaalla, Impinpäivä sekä Sadonkorjuujuhla Kavalton tilalla Piikkiössä. Lisäksi vierailimme ja pidimme luentoja yhdistysten tapahtumissa ja virallisissa kokouksissa. Järjestötilaisuuksiin tapahtumiin osallistui 576 henkilöä. Olimme myös mukana valtakunnallisella jäsenristeilyllä yhdessä Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen, ProAgrarian ja Raisioagron kanssa. Edustajakokous Liedossa keräsi 93 osallistujaa.

Satakunnan kalatalouskeskus

Kalatalouskeskus uudistui

Satakunnan Kalatalouskeskus on Kalatalouden Keskusliiton maakunnallinen jäsenjärjestö, joka tuottaa kalatalouden asiantuntija- ja kalanpoikasten välityspalveluja. Neuvontatoimintoja ohjaavat edustajakokousten päätökset sekä

maa- ja metsätalousministeriön asettamat tulostavoitteet.

Valtionavullisen toiminnan painopisteet ovat osakaskuntien ja kalastusalueiden neuvonnan ja toiminnan tehostaminen, lainsäädännön muutoksista tiedottaminen, toiminta valtion kalastusmaksukertymän lisäämiseksi, kaupallisen kalastuksen ja kalastusmatkailun toimintaedellytysten parantaminen.

Kalatalouskeskuksen oma toiminta keskittyy kalavesien omistajiin, kalastusalueisiin, elinkeinokalatalouteen, virtavesien kunnostukseen ja kalanpoikasten välitykseen liittyviin tehtäviin. Kalatalouskeskuksella on noin 85 jäsentä, jotka koostuvat pääosin osakaskunnista ja kalastusalueista.

Näymme jäseniemme keskuudessa

Kalatalouskeskuksen jäsenistöstä valtaosa (65 kpl) on osakaskuntia ja kalastajainseuroja. Loput ovat osakaskuntien, vesialueiden omistajien ja virkistyskalastajien edustajista koostuvia kalastusalueita. Kalatalousyhteisöjen kokouksissa on pidetty esillä valtakunnallisia kalatie-, vaelluskala-, sekä rapustrategioita ja asiantuntijamme ovat kuunnelleet herkällä korvalla kentän tuntemuksia kalastuslain kokonaisuudistuksesta.

Uudistettujen nettisivujemme www.satakuntakala.fi avulla kalataloudesta kiinnostuneita tiedotetaan ajankohtaisista asioista. Sivujen kävijämäärää kasvatettiin aktiivisella tiedonjaolla 200 prosentilla edellisvuoteen nähden.

Järjestimme kaksi kalastusvalvojien koulutustilaisuutta, joilla saatiin maakuntaan 40 uutta kalastusvalvojaa ja valvojien lukumäärä nousi lähelle paria sataa. Järjestimme osakaskuntatoiminnan perusteita käsittelevän osakaskuntakoulutuksen sekä alueellisia osakaskuntaklinikoita.

Kalanpoikasia maailmalle jälleen ennätysmäärä

Alueemme luonnonravintolammikkokasvatijat ovat jatkaneet hyvin toimivaa yhteistyötä kanssamme. Lammikkokasvatuksessa tuotettujen kuhan ja hauen poikasten välityksestä vastanneen Pentti Pakkalan siirryttyä eläkkeelle työtä jatkoi menestyksellä uusi kalastusmestariimme Kimmo Puosi.

Tärkein välitettävä kalalaji on kuha, jota myytiin 36 eri ostajalle. Kuhan kasvatusta onnistui keskimääräistä paremmin ja myydyt poikasmäärät (708 000) olivat samalla tasolla ennätysvuoden 2014 kanssa. Myös vaellussiian osalta vuosi oli hyvä, koska edellissyksyn mädinhankinta onnistui erinomaisesti ja sitä seurannut kasvatuskauti sujui ongelmitta.

Siikahankkeella uusia toimintamalleja

Merkittävin hankkeemme oli Selkämeren Ammattikalastajat ry:n ja Luonnonvarakeskuksen (ent. RKTL) kanssa yhdessä toteutettu Euroopan kalatalousrahaston rahoittama Selkämeren siika - luonnonlisäntymisen edellytysten parantaminen merialueella -hanke. Hanke yhdisti elinkeinon, tutkimuksen ja neuvonnan, rakentaen uutta toimintamallia merikutuisten siikojen elinolosuhteiden parantamiseksi. Jatkohanke käynnistetään alkuvuodesta 2016. Hankkeessa tehty värimerkintävideo on katsottavissa nettisivuillamme satakuntakala.fi.

Kalastuspäivä arvokas esimerkki yhteistyön voimasta

Valtakunnallinen kalastuspäivä kokosi toukokuussa Porin Kirjurinluodolle sata oppilasta opettajineen tutustumaan Kalasta ruokaa -teemaan, jossa käytiin läpi kalan matka vedestä ruokapöytään. Rasteina oli muun muassa ammattikalastuksen historia, nurmikolle viritetty rysäpyydys, heittokalastusopetusta, silakkaherkkujen maistelua ja ongintarasti. Porin päiväkodeissa ja kouluissa oli Kalastuspäivän kunniaksi tarjolla lähikala, jota tarjottiin lähemmäs 10 000 annosta. Päivä järjestettiin yhteisponnistuksena Maa- ja kotitalousnaisten, Meri-Porin Urheilukalastajien, Porin virkistyskalastajien, Metsähallituksen, ProKala ry:n ja Porin palveluliikelaitoksen kanssa. Tapahtuman rahoitti Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalastuksenhoitomaksuvarat.

Kalastoselvityksiä ja isännöintiä

Syksyllä käynnistettiin puolen vuoden mittainen strategiakoulutus, jolla kehitämme toimintavalmiuksiamme uuden kalastuslain jalkauttamisen sekä kalatalouskeskuksen tuloksen kohentamisen kannalta.

Koekalastuksia tehtiin kolmelle eri kalastusalueelle viidellä eri järvellä. Kalastusmestari avusti Varsinais-Suomen ELY-keskusta lohen ja meritaimenen emokalojen ylisiirrosta vaellusesteiden yli lisääntymisalueille Harjunpäänjokeen.

Vastaamme Selkämeren Ammattikalastajat ry:n sihteerin tehtävistä. Asiantuntijamme päivittivät vuoden aikana neljän ammattikalastajan kehittämissuunnitelmat. Kalastusmatkailua edistävään toimintaan haettiin rahoitusta Satakunnan Jokitalkkari -esiselvityshankkeelle.

Maakunnassamme on yhteensä 14 kalastusaluetta. Isännöimiemme kalastusalueiden lukumäärä nousi kahdesta kuuteen. Muutama osakaskunta on kalastusalueiden lailla hyödyntänyt myös kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluamme.

Asiantuntijamme ovat vaikuttaneet useissa työryhmissä, jotka kehittävät alueen kalataloutta.

Talouden tunnusluvut 2015

ProAgria Länsi-Suomi ry 1.1.2015–31.12.2015

TULOSLASKELMA

TUOTOT

Valtion varsinainen määräraha	605 031,97
Erityisavustus neuvontatoimintaan	43 020,00
Muut julkiset tuet, hankeraha	232 715,85
Palvelumaksut ja myyntituotot	2 272 357,17
Muut toiminnan tuotot	334 867,08

TUOTOT YHTEENSÄ 3 487 992,07

KULUT

Palvelutoiminnan kulut	-334 393,27
Henkilöstökulut	-2 524 761,85
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	-133 177,75
Poistot ja arvonalentumiset	-10 862,30
Muut kulut	-854 486,07

KULUT YHTEENSÄ -3 857 707,66

TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ -369 715,59

VARAINHANKINTA

Tuotot	123 381,00
--------	------------

TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ -246 334,59

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Tuotot	2 449,30
--------	----------

Kulut	-3 440,31
-------	-----------

TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ -991,01

TILIKAUDEN TULOS -247 325,60

VÄLITTÖMÄT VEROT -5 894,57

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ -253 220,17

ProAgria keskuskeskukset valtakunnallisesti 2015

Avaintiedot 2015

- Koko organisaation yhteinen strategiaproessi tuotti mission, vision ja visiotavoitteet ja nosti asiakkaat entistä vahvemmin toiminnan keskiöön
- Tuotosseuranta uudistui. Näytteenottoon ja tiedonsiirtoon tuli uutta teknologiaa ja uusia palveluja.
- Neuvo 2020 -palvelut lanseerattiin. Tukipuntarilla tuli todelliseen tarpeeseen arvioimaan tukimuutoksia järjestelmän muuttuessa.
- Uudet puutarhatuotannon palvelut PuutarhaKasvu, PuutarhaTuotto ja PuutarhaToiminta lanseerattiin.
- Ensimmäiset valtakunnalliset Benchmarking-nurmipienryhmät kokoontuivat verkossa.
- ProAgria Keskusten Liitto valittiin valtakunnallisen Energiatohokkuuden koordinaatiohankkeen vetäjäksi.

Maito-, lihanauta- ja lammasyritysten palvelut

Tuotosseurannan kehitysprojekti päättyi. Lypsylehmien tuotoslaskenta, tuotosseurannan ohjesääntö sekä raportit uudistuivat. Tuotosseurannan näytteenottoon ja tiedonsiirtoon tuli uutta teknologiaa ja uusia palveluja. Tiineystestien tilaus tuotosseurannan maitonäytteestä oli Valion tuottajille mahdollista syksystä alkaen.

Ruokinnan ohjaus -palvelun peitto on 55 % tuotosseurantatiloista. Erityisesti hiehojen ruokinnan suunnittelu kiinnosti. Uusi Tuotannon ohjaus -palvelu auttaa parantamaan tuotannon talouden lisäksi eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Hyvinvoinnin teemavuotena keskityttiin eläinten ja yrittäjien hyvinvointiin.

Uutena nurmipalveluna lanseerattiin Säilörehukartoitus. Palvelussa kartoitetaan tilan nurmirehutuotannon pullonkaulat ja selvitetään kehityskohteet. Benchmarking-pienryhmätoiminta laajeni, ensimmäiset valtakunnalliset nurmipienryhmät kokoontuivat verkossa.

Neuvo 2020 - Maatilojen neuvontajärjestelmää hyödynsivät erityisesti emolehmä- ja lihanautatilat eläinten hyvinvointikorvauksen ehtojen ja luomuun siirtymisen selvittämisessä. Talouslaskelmat ja

tsekkilistat kiinnostivat asiakkaita kiristyneessä taloudellisessa tilanteessa.

Lampaiden jalostus- ja tuotosseuranta kiinnostivat ja järjestelmään liittyi mukaan 100 uutta asiakastilaa. Vuohirekisterihankkeessa selvitettiin vuohien sukutietoja ja tallennettiin niitä tietokantaan uudella WebVuohi-ohjelmalla.

Maidontuotannon Huippuosajat -ohjelman 15 uutta valmennettavaa jatkoivat opintojaan. Emolehmä- ja naudanlihan tuotantoon valittiin seitsemän erikoistunutta asiantuntijaa työskentelemään lihanauta-asiakkaiden kanssa valtakunnallisesti. ProAgria Maito -seminaari kokosi ennätysyleisön, 200 osallistujaa. Valtakunnalliset lammaspäivät järjestettiin keväällä ja syksyllä.

Kasvi-, puutarha-, sika- ja siipikarjayritysten palvelut

Uuden tukikauden käynnistyminen ja siihen liittyvien uusien säädösten ja ehtojen merkitysten avaaminen tiloille korostui alkuvuonna. Uuden Tukipuntari-palvelun avulla simuloitiin tiloille tukimuutosten vaikutuksia tuloihin ja maksuaikatauluihin sekä arvioitiin ympäristökorvauksen ja eläinten hyvinvointikorvauksen mahdollisuuksia tiloilla. Maatilojen neuvontajärjestelmän Neuvo 2020 -palvelut kiinnostivat asiakkaita.

Uudistetut kasvintuotannon palvelut viljatilaille sekä viljaa käyttäville sika- ja siipikarjatilaille suunnatut ViljelyKasvu ja ViljelyTuotto sekä puutarhatiloille suunnatut PuutarhaKasvu, PuutarhaTuotto ja PuutarhaToiminta otettiin käyttöön. Niiden avulla yrittäjän on mahdollista parantaa kasvintuotannon kannattavuutta, hallita kustannuksia, turvata tilan toimintaedellytyksiä tulevaisuudessa sekä verkostoitua muiden tilojen kanssa.

Tehokkuutta parantavat sähköiset toimintamallit vakiintuivat. Viljelysuunnitelmien teko siirtyi WebWisun myötä nettiin. Peltö- ja puutarhakasviasiantuntijoiden välistä tiedonvaihtoa tiivistettiin ajankohtaiskatsausten avulla. ViljelyKasvu-erityisasiantuntijoiden verkosto käynnistettiin. Maan rakenteen ja vesitalouden kysymykset nousivat esille ja näitä tukemaan julkaistiin TietoTuottamaan -sarjassa Viljelykiertojen monipuolistaminen -kirja.

Neuvo 2020 -palvelut kysytyjä sikatiloilla

Myös sikatilat hyödynsivät uusia Neuvo 2020 -palveluja aktiivisesti. Tukipuntarin avulla useat sikatilat pystyivät hakemaan optimaaliset tuet tuotantonsa. Tilojen heikko taloudellinen tilanne ja markkinoiden epävarmuus vaikuttivat sikatilojen investointeihin.

ProAgria Liha Osaamiskeskus on mukana Eläinten terveys ETT ry:n hallinnoimassa, maa- ja metsätalousministeriön osarahoittamassa ruokaketjun kehittämishankkeessa. Welfare Quality -arviointiin liittyvää yhteistyötä jatkettiin Snellman Lihanjalostus Oy:n kanssa. Osaamiskeskus oli mukana myös Sikavan asiantuntijatehtävissä, sika-asiantuntijaryhmässä ja laatujärjestelmän kehitystehtävissä.

Yritys- ja tilipalvelut

Suosituimmat yrityspalvelut olivat liiketoiminnan ja investointien suunnittelu sekä talouteen ja rahoitukseen liittyvät palvelut. Uutena palveluna lanseerattiin Investoinnin toteutettavuustutkimus. Se antaa selkeän kuvan yrityksen liiketoiminnan kasvun ja kehittymisen mahdollisuuksista, mihin suunnattuna ja mitoitettuna investoinnit kannattaa tehdä. Selvitystä voi hyödyntää myös yritysrahoituksen ja investointitukien haussa.

Tili- ja taloushallinnon palveluja kehitettiin konsultoivaan suuntaan. Kassabudjetoinnin palvelut olivat vuoden aikana monipuolisesti esillä. Yrittäjien omistajanvaihdospalvelun sisältöä ja toimintatapoja uudistettiin ja erikoistuneiden asiantuntijoiden osaamista ja valmiuksia kehitettiin. Tavoitteena on vastata kasvavaan kysyntään. Suomen yrittäjistä noin 75 000 on jo ylittänyt 55 vuoden iän.

Maaseutuohjelmaa 2014–2020 valmisteltiin alueellisesti ja valtakunnallisesti. Keskusten välisenä yhteistyönä suunniteltiin ohjelmaan useita uusia kehittämishankkeita, tärkeimpinä ProYritys-aktivointihankkeet. Myös yhteistyö Yritys-Suomen seudullisissa yrityspalveluissa jatkui.

Energiatehokkaiden toimintatapojen suunnittelussa ja käyttöönotossa maatiloilla vahvistettiin roolia. Energiasuunnitelmia tehtiin Neuvo 2020 -palveluina. Energia-asiantuntijoiden valmiuksia tuettiin valmennuksilla. Investointiratkaisujen suunnitteluun tuotettiin materiaalia. Energiasuunnitelmista koottiin vertailutietoa tiloilla tehtävän suunnittelutyön pohjaksi. Liitto valittiin valtakunnallisen Energiatehokkuuden koordinaatiohankkeen vetäjäksi.

KASVI	
Pasi Nummela • Palvelupäällikkö kasvintuotantotilojen palvelut ViljelyKasvu	0400 970 913
Heikki Ajosenpää • kasvintuotanto, luomutuotanto	050 602 58
Ilpo Hartikainen • kasvintuotanto, siementuotanto, työterveyshuolto	050 569 6881
Erkki Koivuniemi kasvintuotanto	0500 339 613
Susanna Korpilampi • kasvintuotanto, luomutuotanto	0400 838 924
Mikko Mattila maatilojen rahoitus- ja investointisuunnittelu	050 608 52
Atte Mäkitalo • kasvintuotanto (tavoitettavissa 1.10.–30.4.)	0400 420 697
Satu Näykki • kasvintuotanto, luomutuotanto	043 825 1225
Jarmo Pirhonen • kasvintuotanto	050 569 6885
Simo Saarikallio • maatilojen rahoitus- ja investointi-tukisuunnittelu, kasvintuotanto	0500 743 272
Olli Saaristo maksuvalmius- ja kannattavuuslaskelmat, ViljelyKasvu	043 825 1224
Marja Tuononen • puutarha- ja erikoiskasvituotanto	040 5919 489
Eero Vanhakartano Liiketoimintasuunnitelmat, ViljelyKasvu	0500 190 180
MAITO JA NURMI	
Riitta Pietilä • Palvelupäällikkö kotieläintilojen palvelut, sianlihantuotanto	050 413 1474
Anu Ellä • nurmentuotanto, pienryhmätoiminta	040 180 1260
Virva Hallivuori • maidontuotanto, nurmentuotanto	0400 953 623
Jarkko Storberg • nurmentuotanto, investointien suunnittelu ja ympäristöluvut	0400 849 992

Anne Johansson • luomutuotanto, työterveyshuolto	0400 719 413
Sanna Jääskeläinen • maitotilaneuvonnan vastaava	050 517 7750
Pirkko Kaukonen maidontuotanto	0400 774 965
Paula Kohijoki • maidontuotanto	050 325 3639
Mari Koskela • työterveyshuolto	040 536 5863
Marjut Lehtinen • maidontuotanto	0400 922 321
Helinä Mukka • maidontuotanto	050 590 2083
Nina Nieminen • maidontuotanto	050 604 56
Tarja Peltomäki • maidontuotanto	040 741 7397
Ulla-Maija Reinilä • maidontuotanto	050 365 2037
Lisbeth Rintala • maidontuotanto, talous- ja investointisuunnittelu, kirjanpito	050 356 4738
Minna Sorvari • maidontuotanto	0400 903 326
YRITYS JA TALOUS	
Talous Tapio Hietaoja maatilojen omistajanvaihdokset	0500 590 242
Kari Ranta maatilojen omistajanvaihdokset ja yritysjärjestelyt, liiketoiminnan kehittäminen	050 569 6890
Pertti Riikonen maatilojen yritysjärjestelyt ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan kehittäminen	0400 598 819
Vesa Ali-Sippola maatilojen työhyvinvointi	050 664 73
Risto Heininen omistajanjärjestelyt ja sopimusasiat	0400 862 006
Tilipalvelut Elina Heliander tilipalvelut	043 825 1223
Saara Lainio tilipalvelut	050 554 4191
Riia Rantala • tilipalvelut	0400 838 925

Maarit Syrjälä • tilipalvelut, työterveyshuolto	050 590 2082
Tuija Makkonen kannattavuuskirjanpito	0400 769 692
Yritys Anne Heikintalo maaseutuyritysten rahoitus- ja investointisuunnittelu	050 527 7145
Annina Luotonen • maaseutuyritysten rahoitus- ja investointisuunnittelu	040 661 9010
Sari Uoti maaseutuyritysten rahoitus- ja investointisuunnittelu	050 552 1626
MAA- JA KOTITALOUSNAISET	
Maija Willman toiminnanjohtaja	0500 323 136
Ruoka ja yritys Anna Kari kotitalous ja kuluttajaneuvonta, kampanjat	050 555 8440
Sanna Luoto ruokaneuvonta, kuluttajaneuvonta ja -kampanjat	043 825 0583
Mari Mäenpää kotitalous, yritys- ja laatuineuvonta, järjestöasiat	050 603 69
Leena Ylikännö yritys, kotitalous, matkailu- ja palvelu- ja luonnontuotteet	0400 637 591
Maisema Terhi Ajosenpää maisema- ja ympäristö- suunnittelut sekä -neuvonta	043 825 1221
Katri Salminen • maisemasuunnittelu	050 664 74
Sanna Seppälä • maisemasuunnittelu	050 590 2085
TEKNIikka	
Vesitalous Kimmo Laine • Palvelupäällikkö vesitaloussuunnittelu	050 512 1400
Tapani Kyrölä • vesitaloussuunnittelu	050 593 5877
Rakennussuunnittelu Anu Aho tuotanto- ja asuinrakennussuunnittelu	050 569 6886
Seppo Jokiniemi tuotanto- ja asuinrakennussuunnittelu	050 66 471

Energia Manu Hollmén uusiutuvat energiamuodot, tekniikka ja kannattavuus, lämpöyrittäminen	0400 422 658
Jukka Kontulainen • energiahallintapalvelu tiloille, energiasuunnitelmat	040 829 8135
SATAKUNNAN KALATALOUSKESKUS	
Johanna Möttönen Toiminnanjohtaja	0400 164 044
Kimmo Puosi kalanpoikasten välitys ja istutus sekä luonnonravintolammikko- kasvatus	0500 822 181
Tero Ylikylä kalastusalueiden ja osakaskuntien neuvonta, elinkeinokalatalous	0400 590 251
SISÄISET PALVELUT	
Timo Junnila toimitusjohtaja	0500 665 918
Katja Huhtala talouspäällikkö	040 726 6448
Päivi Levola-Hesso hankkeiden taloushallinto	050 301 4890
Tuula Kuparinen toimistosihiteeri	040 672 1490
Marja Lehtinen toimistosihiteeri	0400 251 828
Tuula Salomaa toimistosihiteeri	0400 929 353
Danuta Jaakkola kehityspäällikkö kehitys- ja HR-tehtävät	043 825 0104
Emma Pikkarainen markkinointi- ja viestintävastaava	050 66 470
Essi Jokela viestintäassistentti	040 672 1441
Petteri Aakula ATK-laitteet ja ohjelmistot (ProAgria Keskusten liitto)	020 747 2464
Veli-Pekka Koivisto ATK-laitteet ja ohjelmistot	0400 501 661

s-postit ovat muotoa:
etunimi.sukunimi@proagria.fi
etunimi.sukunimi@maajakotitalousnaiset.fi

PALVELUTOIMISTOT:
Pori, Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 Pori (avoinna klo 8–15.30)
Turku, Artturinkatu 2 A, 20200 Turku (avoinna klo 9–15.30)

ALUETOIMISTOT PALVELEVAT SOPIMUKSEN MUKAAN:
Keskuskatu 51 B, 38700 Kankaanpää
Kiiruuntie 1, 31400 Somero (yhdessä ProAgria Etelä-Suomen kanssa)
Luvalahdentie 1, 27500 Kauttua, Eura
Vareliuksenkatu 2 B, 32200 Loimaa
Torkinkatu 14, 32700 Huittinen
Örninkatu 15, 24100 Salo

ProAgria Länsi-Suomi
Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 PORI
Artturinkatu 2 A, 20200 TURKU
P. 020 747 2550

info.lansi@proagria.fi
www.proagria.fi/lansi

www.maajakotalousnaiset.fi/lansi

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti.